

OSLO, 06.09.2012

Adresse: Postboks 947

Sentrum, 0104 Oslo

E post: nvhs@nvhs.com

Hjemmeside: www.nvhs.com

Org nr 989 133 799

Member of FESAC

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep

0030 Oslo

Høringsuttalelse – NOU 2012:14 Rapport fra 22.juli-kommisjonen

Norsk Våpenhistorisk Selskap(NVS) tillater seg herved å avgi høringsuttalelse til NOU 2012:14 Rapport fra 22.juli-kommisjonen.

Vi ønsker å komme med en uttalelse i forhold til påstander og problemstillinger som er fremmet i kapittel 17 (Våpen og kjemikalier) samt konklusjonen av dette som er fremmet i kommisjonens avsluttende konklusjoner og anbefalinger.

NVS kan dokumentere at kommisjonens rapport i kapittel 17 inneholder en rekke faktafeil.

Vi har ikke tatt stilling til andre deler av rapporten.

Vi ønsker likevel å si at vi har inntrykk av at kommisjonen har satt fokus på svært mange viktige ting ved vår beredskap i forbindelse med tragedien den 22.juli, som man kan ta lærdom av og forbedre.

17.2 Skytevåpen: utbredelse og kontroll

Vi vil her først referere til Kripes-drapsversikt 2011:

”Det var i 2011 flere drapssaker i Norge enn de siste fem år. Det er ingen dramatisk økning og antall drap i Norge er relativt stabilt, og sett i et 20-års perspektiv har det vært en svak nedgang.

Den alvorligste saken fra 2011, terrorangrepet 22/7, er ikke tatt med i denne oversikten. Dette fordi saken er såpass ekstrem og vil gjøre året 2011 lite egnet å sammenligne med tidligere år. Kniv er fortsatt det mest brukte våpen i drapssaker. 50 % av drapene i Norge ble i 2011 begått med kniv, noe som er en økning. Drapsmotivet er i 60 % av sakene oppgitt som krangel. 85 % av drapene skjedde i den private sfære, mens 15 % skjedde i det offentlige rom. I 38 % av sakene er det ingen kjent relasjon mellom offer og gjerningsperson. Av gjerningspersonene er nesten 90 % menn, de fleste er ruspåvirket og tidligere straffet.”

Kommisjonen påpeker at 23,7 prosent av drapene i Norge i perioden 1991-2010 ble begått helt eller delvis med skytevåpen. Dette gir et gjennomsnitt på 8,55 drap med skytevåpen pr år i denne 20-års perioden. Ser man på de siste 10 år er gjennomsnittet på 6,5 drap pr år.

Det som ikke er avklart her er hvor mange av disse sakene som involverer lovlig registrerte skytevåpen, hvor mange av disse som er ulovlige eller hvor mange av disse som omfatter automatvåpen. Det statistiske grunnlagsmaterialet sier ikke noe om dette¹.

Ser man på drapsstatistikk for hele Europa uavhengig av drapsmetode er det bare Monaco og Island som har prosentvis færre drap enn Norge². Samtidig har Norge den nest største våpentettheten i Europa etter Finland³.

Når det gjelder selvdrap med skytevåpen er det unnlatt å nevne at det har vært en markant nedgang siden midten av 90-tallet⁴. Det er her viktig å påpeke at det heller ikke er dokumentert noen sammenheng mellom tilgang til skytevåpen og antall selvdrap⁵.

Kommisjonen har sett på kriminalstatistikken uten å påvise noen sammenheng mellom kriminalitet og lovlig innehav av våpen. Våpenlovutvalget viser i sin utredning til Kripos som opplyser at det fortrinnsvis er ulovlige skytevåpen som er benyttet i straffesakene⁶.

Mange skytevåpen-mangelfull kontroll

NVS støtter fullt ut ønsket om kontroll med hvem som kan ha skytevåpen og en oversikt over hvem som har det. Dagens våpenregister har, som våpenlovutvalget også påpeker, en rekke svakheter.

I femte avsnitt trekker kommisjonen frem en forskningsrapport fra Harvard⁷ som argumenterer for at det ikke nødvendigvis er en sammenheng mellom antall våpen i et samfunn og antall drap.

Kommisjonen har ikke vist til forskning som viser noe annet.

I tiende avsnitt blir våpensamling omtalt. Etter samtale med seksjonssjef for juridisk seksjon i POD og medlem av våpenlovutvalget, og seniorrådgiver i POD 8. feb 2012, trekkes det frem at det blant våpensamlere er attraktivt å samle på våpen som ellers er forbudt. Dette er en ikke dokumentert påstand tatt ut av sammenheng. En gjennomgang av samlersøknader fra 1998 til 2011 viser at bare

---

¹ NOU 2011:19 pkt 3.5.2

² <http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/homicide.html>

³ Small Arms Survey 2003 tabell 2.2 og 2.3

⁴ NOU 2011:19 pkt 3.5.3

⁵ Small Arms Survey 2004 s 187.

⁶ NOU 2011:19 pkt 3.5.6

⁷ "Would banning firearms reduce murder and suicide?" av Don B. Kates og Gery Mauser i Harvard Journal of Law and Public Policy, vol 30, 2007

2,3 % av søknadene omfatter moderne våpen⁸. Hvor mange av disse søknadene som er godkjent av POD kjenner vi ikke til. Hovedtyngden av søknadene dreide seg om våpen fra andre verdenskrig eller eldre. I en del av samlerområdene inngår som en naturlig del blant annet enkelte halvautomatiske rifler av modell før eller under andre verdenskrig. Dette er våpen som har kulturhistorisk verdi og er nødvendige for å sikre helheten i disse samlingene. Våpnene står da på særskilte godkjenningslister fra POD. Disse riflene ble ved ny våpenforskrift i 2009 klassifisert som såkalte "forbudte våpen" siden de ikke står på de generelle listene over våpen som er godkjent til jakt og konkurranse skyting. Disse konstruksjonene er i de fleste sammenhenger å betegne som foreldet og kun å anse som samlereobjekter.

I tolvte avsnitt kommer kommisjonen med en påstand om at det er en ikke ubetydelig samfunnsrisiko som introduseres når man tillater større samlinger av skytevåpen, inkludert helautomatiske, i private hjem. Denne påstanden er ikke dokumentert og bestrides av NVS.

Så vidt vi kjenner til er det ikke påvist kriminell aktivitet knyttet til det at noen er godkjente våpensamlere. Kommisjonen viser til to saker. Den ene saken er foreløpig ikke avgjort.

Det er svært få samlere som har fått helautomatiske våpen innvilget i sine samlereområder. Typiske samlervåpen er ikke attraktive i kriminelle miljøer. De er som regel store, tunge og ofte med tvilsom funksjonering. De var gjerne moderne rundt år 1900 og håpløst avleggs allerede lenge før 1940.

Svært mange andre samlervåpen er heller ikke attraktive i kriminelle miljøer. De ønsker relativt moderne, funksjonssikre modeller, hvor våpen som AG-3, MP-5 og Glock rangerer høyest⁹. Eldre våpen som Mauser, Krag-Jørgensen og lignende som samlere vanligvis befatter seg med kommer til kort i denne sammenhengen.

Det er i dag spesifikke regler om oppbevaring som sikrer at våpen og samlinger spesielt ikke kommer på avveie. En vil særskilt bemerke at det er betydelig strengere regler for oppbevaring av våpen hos våpensamlere, enn de regler som stilles til oppbevaring av våpen hos godkjente våpenforhandlere.

Godkjenning av våpensamlere er en omfattende prosess som er grundig dekket av våpenlovutvalget.

Våpen: Mer enn hagler og rifler

I femte avsnitt skriver kommisjonen: "Mange halvautomatiske våpen kan omgjøres til helautomatiske våpen. Dette kan skje ved kjøp av ekstrautstyr som nye magasiner."

Dette er åpenbart feil. Ingen halvautomatiske våpen kan gjøres om til helautomatiske ved å bytte til nye magasiner.

Videre skriver kommisjonen: "Våpenlovutvalget slo nylig fast at samtlige halvautomatiske rifler i utgangspunktet vil kunne gjøres om til å avgi helautomatisk ild." Her har kommisjonen utelatt siste del av våpenlovutvalgets setning.

---

⁸ E-post til våpenlovutvalget etter gjennomgang av Forsvarsmuseets postjournal(FMU er PODs våpenhistoriske konsulent)

⁹ Prosjekt Bullit. Oslo politidistrikt 2006(<http://www.abcnyheter.no/nyheter/060907/tusentalls-illegale-vapen-i-oslo>)

Våpenlovutvalget skriver i tillegg: ”....ved at lademekanismen ødelegges slik at våpenet ikke lenger stopper etter at det er tatt ladegrep.”¹⁰

Funksjonaliteten på våpenet er dermed ødelagt

Våpenlovutvalget har gjort en grundig analyse av halvautomatiske våpen og konkludert med at dagens regler med justeringer er tilfredsstillende.

I sjetten avsnitt henvises det til Internett hvordan man enkelt kan konvertere en pistol til en helautomatisk maskinpistol. Det står videre at slike modifikasjoner ikke er forbudt.

Dette er også feil. Våpenloven § 8. 3.ledd sier:

”Den som vil foreta en vesentlig endring av et skytevåpens karakter eller beskaffenhet, eller som eier eller innehar skytevåpen som er vesentlig endret, må ha tillatelse fra politimesteren. Dette gjelder også skytevåpen som er nevnt i § 5.”¹¹

En endring som kommisjonen her beskriver er åpenbart allerede forbudt, både siden helautomatiske våpen er forbudt i henhold til våpenforskriften, men også fordi dette vil være en vesentlig endring av et våpen som heller ikke er tillatt.¹²

Tilbakekall eller inndragning av tillatelser

NVS støtter kommisjonens syn på at man bør gjennomgå våpenregisteret mot strafferegisteret.

I siste avsnitt viser man til Storbritannia hvor man etter en skytetragedie i 1996 (begått av en mentalt syk våpeneier) besluttet å inndra alle registrerte enhåndsskytevåpen.

Kommisjonen påpeker etter samtale med britisk politi på at de fleste håndvåpen politiet i Storbritannia kommer over dermed er ulovlige, og dette gir politiet anledning til å innlede etterforskning og også komme på sporet av andre kriminelle handlinger.

Men dette vil også selvfølgelig gjelde samtlige andre land som har registreringsplikt på håndvåpen. Dersom politiet påtreffer noen med våpen som ikke har våpenkort, kan de gjøre akkurat det samme. Man trenger ikke forby våpnene for å oppnå denne effekten.

Det kan her være interessant å nevne at våpenrelatert kriminalitet i Storbritannia de siste 10 år er fordoblet, til tross for at alle tidligere lovlig håndvåpen har vært borte i hele denne perioden.¹³

Forslag fra våpenlovutvalget

I andre avsnitt hevder kommisjonen om våpenlovutvalget:

”Utvalget foreslo at halvautomatiske pistoler og hagler som utgangspunkt skal være tillatt for erverv, dersom de ikke er forbudt ved forskrift. Det foreslås at det i forskrift kan forbys pistoler og hagler som enkelt kan omgjøres til å avgi helautomatisk ild, eller som gjennom sin utforming eller virkemåte framstår som særlig farlig, eller uten aktverdig anvendelsesområde. Utvalget var delt i synet på forbud og krav til dette.”

---

¹⁰ NOU 2011:19 s 99(Kommisjonen referer til en foreløpig utgave)

¹¹ Lov om skytevåpen og ammunisjon m.v. [våpenloven].

¹² Forskrift om skytevåpen, våpendeler og ammunisjon mv. (våpenforskriften)§5b)

¹³ <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/law-and-order/6438601/Gun-crime-doubles-in-a-decade.html>

Dette er feil. Våpenlovutvalget var delt i synet på godkjenning av halvautomatiske rifler.¹⁴ Politiets to representanter argumenterte for snevrere godkjenningsregler for halvautomatiske rifler, ikke de øvrige typer våpen som nevnes.

Oppsummerende om skytevåpen

Kommisjonen påpeker svakheter ved våpenregisteret. Dette er NVS enig i.

I andre avsnitt skriver kommisjonen at Norge er et av de land i verden med størst våpentetthet, men unnlater samtidig å nevne at vi samtidig er et av de land med minst kriminalitet begått med skytevåpen under ett.

I femte avsnitt hevder kommisjonen at halvautomatiske våpen regelmessig blir brukt i terrorhandlinger. Det er riktig, men det er så vidt vi kjenner til ingen forskning som tilsier at dersom man fjerner de lovlige våpnene så vil våpenrelatert kriminalitet synke. Det er kanskje snarere tvert i mot¹⁵, uten at vi på noen måte ønsker å fremme en liberalisering av våpenlovgivningen. Leder av våpenlovutvalget, Ingrid Røstad Fløtten, uttalte etter 22.juli at hun tror ikke en lovendring vil kunne forhindre voldsmenn fra å skaffe seg skytevåpen.¹⁶

I sjette avsnitt skriver kommisjonen: "Et relativt høyt antall våpensamlere er i besittelse av til dels store våpensamlinger med operative hel- og halvautomatiske våpen i private hjem."

Dette er en antagelse. Kommisjonen skriver selv at det er ingen oversikt over hvor mange samlervåpen som finnes.¹⁷ I tillegg skriver kommisjonen tidligere på samme side¹⁸ at det ikke finnes noen oversikt over antall halvautomatiske våpen i privat eie.

Det er uklart for NVS hvorfor POD trekker frem våpensamling som et særskilt risikomoment i samtale med 22.juli kommisjonen. Det er ikke påvist noen kriminalitet i sammenheng med våpensamling. Samlerne er godkjent av politiet/POD og det tar minimum 2 år å bli godkjent samler.

Kommisjonen foreslår en del tiltak:

- NVS støtter kommisjonens syn på våpenregister fullt ut
- NVS støtter Våpenlovutvalgets innstilling¹⁹ om at man ikke skal tidsbegrense våpenkort. Dette innebærer at våpenkortet kan inndras dersom eier ikke lenger er skikket.

Vi har selvfølgelig ingen motforestillinger til en gjennomgang av straffesaksregisteret mot våpenregisteret.

- Kommisjonen skriver:

---

¹⁴ NOU 2011:19 14.3 s102-103

¹⁵ "Would banning firearms reduce murder and suicide?" av Don B. Kates og Gery Mauser i Harvard Journal of Law and Public Policy, vol 30, 2007

¹⁶ <http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.7733972>

¹⁷ NOU 2012:14 s 398 fotnote 13

¹⁸ NOU 2012:14 s401 Våpen: Mer enn hagler og rifler, fjerde avsnitt

¹⁹ NOU 2011:19 pkt 13.3.3

”Det bør etableres et forbud mot anskaffelse av halvautomatiske våpen og våpendeler som kan gjøre vanlige skytevåpen om til halvautomatiske våpen. Halvautomatiske våpen har lite med norsk jakttradisjon å gjøre og representerer en økt risiko for alvorlige kriminelle handlinger.”

NVS stiller seg undrende til formuleringen om anskaffelse av våpendeler som kan gjøre vanlige skytevåpen om til halvautomatiske våpen. Vi håper dette er en skrivefeil. Det er en svært omfattende prosess å gjøre om et vanlig våpen til et halvautomatisk våpen. I praksis blir dette aldri gjort fordi man da i realiteten lager et nytt våpen.

NVS støtter ikke kommisjonens syn her. Kommisjonen har feil-sitert/tolket våpenlovutvalget angående halvautomatiske våpen og har etter vår mening konkludert på sviktende grunnlag. Uttalelsen om at halvautomatiske våpen har lite med norsk jakttradisjon å gjøre vitner om at man ikke har lest våpenlovutvalgets innstilling godt nok²⁰. Halvautomatiske våpen benyttes i tillegg til jakt f eks i stor grad til tradisjonsrike OL grener som pistolskyting.

- Kommisjonen skriver:

”Ordringen med å tillate betydelige private våpensamlinger bør vurderes i lys av den samfunnsmessige risiko disse innebærer. Det bør vurderes forbud mot samlinger av operative våpen i privat eie, eventuelt innføres strengere krav til inspeksjon og kontroll med samlerslisens.”

Det er så langt vi kjenner til ikke påvist noen samfunnsmessig risiko forbundet med våpensamling. Våpensamlerne er med på å ivareta vår kulturhistorie. Det er allerede svært strenge kriterier for godkjenning av samlere og til oppbevaring av våpen, samtidig som svært mange av samlervåpnene har liten interesse i kriminelle miljøer. En har videre store problemer med å se hvorfor våpensamling knyttes opp mot terrorangrepene den 22. juli i det hele tatt. Ingen av våpnene som ble benyttet var samlervåpen og terroristen var heller ikke godkjent som våpensamler.

Vi vil igjen vise til våpenlovutvalget som har behandlet dette grundig.

- Kommisjonen foreslår våpenamnesti. Dette forslaget støtter vi.

Konklusjon

Norsk Våpenhistorisk Selskap støtter fullt ut at man skal ha strenge regler og god kontroll med våpeninnhav i Norge.

NVS representerer et betydelig våpenhistorisk fagmiljø som deltar og benyttes i historiske, kulturelle, museale og også internasjonale sammenhenger.

22.juli kommisjonen har etter vår oppfatning trukket en rekke konklusjoner i kapittel 17 på sviktende grunnlag og kapittelet inneholder en rekke faktafeil. Det er selvfølgelig lov å mene noe om våpenlovgivning, men en kommisjon som dette bør basere seg på fakta og ikke meninger.

---

²⁰ NOU 2011:19 pkt 14.1

Våpensamling har blitt trukket inn i rapporten på bakgrunn av samtaler med representanter fra POD. POD har ikke fremlagt faktaopplysninger og det er heller ikke påvist kriminalitet tilknyttet våpensamlere.

Kommisjonen konkluderer med at man bør forby halvautomatiske skytevåpen. Det er ikke dokumentert at dette vil ha noen samfunnsmessig sikkerhetseffekt.

Lovige våpen innehas av lovlidige borgere som er funnet skikket. Videre fører strenge oppbevaringskrav til svært lite tyveri av forskriftsmessig oppbevarte våpen.

Bullit-rapporten påpeker at det i kriminelle miljøer i Oslo florerer av moderne illegale våpen.

Det å fjerne halvautomatiske våpen fra lovlidige borgere har svært liten effekt på kriminalitetsbekjempelse. Dette er forsøkt tidligere i andre land (ref. for eksempel England) uten noen påviselig samfunnsmessig sikkerhetseffekt.

Statistikken viser at vi har en lovgivning, sett sammen med våpenlovutvalgets innstilling, som ivaretar samfunnets krav til sikkerhet.

Våpenlovutvalget har gjort et grundig arbeid som man i denne sammenheng bør vektlegge høyt.

Med vennlig hilsen

Norsk Våpenhistorisk Selskap

Hallvard Aasdalen

President